

VENTA

10 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

ADMINISTRACIÓ

Carrer de Ponent, 1, 1.º
(Barró baix à la escala)

Surt à llum puntualment
tots los divendres.

SUSCRIPCIO

ESPAÑA
Un trimestre 1 pesseta

ESTADOS
Un trimestre 2 pesetas.

LAS SUSCRIPCIONES
se pagan per adelantat

Los pagos pueden ferse
en sellos de 15 cèntim.
ó en timbres
especiales para periódicos

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

EXERCINT D' HÈROE

L' hèroe saguntí s' espanta
d' aquest ninot fusionista,
y la por que li fa es tanta,
que casi be no s' aguanta...
¡y vol matarlo ab la vista!

CLERICALLADA

Lo diumenje de Pasqua va morir-se a Malgrat un individu del grup anticlerical d'aquella vila, deixant manifestada davant de tres testimonis sa fermíssima darrera voluntat d'ésser enterrat civilment.

Y cumplint la voluntat del difunt, sa familia va disposarse a fer l'enterro per ell demanat en vida, quan lo rector, per l'esperit de contradicció que sempre distingíex a aquesta gent tractantse de liberals, va voler ficar basa en la qüestió, reclamant lo cadavre per la mare Iglesia, a fi de poder fer com los corbs, que s'afan- tan de carn morta.

Ferms en son dret la familia del difunt, y no deixantse imposar per las sotanas las autoritats locals de Malgrat, lo rector acudí a punts més elevats, creyem que al Governador de la provincia, content sens dubte a sa manera l'fet. Aquesta superior autoritat, donant tal vegada per indubtables los informes rectorescos enviats per telegrama, per telagrama també envià ordre a Malgrat de que l'cadavre fos entregat al clero catòlich pera ferli enterro religiós.

Mes com n'interant havia passat lo temps, era ja l diluns a las 3 de la tarde quan lo clero anava a buscar lo mort y ls d l'enterro civil ja se l' havian emportat cap al cementi lliure, ahont no pogueren enirarlo per haverse des- cuydat las claus.

No trobar lo clero lo cadavre a la casa y sortir di-parat a buscarlo com lo llop tamolench seguint lo rastre de carn calenta, tot fou hu.

Y al fi, a las portas del cementi lliure, comparegué l clero parroquial ab creu y totas las demes enyas de la cerimonia d'enterrar morts, é intentá de moment aixecar un gori gori devant la caixa del difunt, oposantli la familia y protestant tots los concursants el enterro civil.

Un entonant llavors posá un Cristó demunt del ataüt, mes sembla que algú l' agafá y la imatge catòlica volá per l' ayre anant a menjar sulsas en un camp vehí. Y l' tiberi místich prengué totas las proporcions d'un endiablat rosari de la suora.

Sordi' una parella de civils que feu verda- ders miracles procurant calmar a tothom, no tingueren que dir los catòlics que ni Cristó ls havia valgut.

Ab tot, per la rahó de la forsa se tingué d' en- tregar lo cadavre al clero, cumplimentant la ordre del Governador civil de la provincia de Barcelona, y ls clericols, trempats com gos ab un os carnat, entraren al cementeri se a ce- barsé ab lo difunt cantantli las absoltes, que foren acompañadas de vivas protestas de la concurrencia.

Finxaquí l' acte que, per sí sol pinta, més encara que l' fanatisme y la intolerancia, lo desitj de fer mal que sempre anima al clero catòlich contra ls lliurepensadors, no deturantsé may en los medis pera lograr son fi.

Per ells no es res lo dolor d' una familia de- vant lo cadavre d' un ser estimat. Qué 'ls im- porta així als capellans, quan ells, pera exercir son ofici, tenen de renunciar a la familia? Des- prés, per ells, lo causar dany als liberals es una cosa tan santa com ho era abans veurels cremar per la inquisició.

Tant es així, qué no content encara l clero de Malgrat en haver pogut lograr la seva, gra- cias a las corrents inexplicables de protecció que gosan contra tothom d' un govern que 's diu lliberal, no content encara en agravar lo dol y la pena d' una familia honrada al perdre un ser estimat, ha portat l' assumptio als tribunals per l' escándol hagut en l' enterro, prenent que hi ha hagut escarni a ceremonies catòlicas, y no content ab ser ell lo verdader perturbador de la tranquilidat d' una familia y de la pau pública, voldria portar a presiri a tots aquells que en us de son indiscutible dret celebravan un acte pel qual la lley los autorisa, per més que no convinga als interesos dels catòlics romanos.

Aquesta es la mansuetud, aquesta es la caritat, aquest es l' amor al próxim, aquesta es la noblesa de sentiments que animan als repre- sentants d' un Deu que l pintan just y bonda- dós. Magnífica manera de probar la bondat del catolicisme!

A tots los liberals toca pendre memoria de talz actes, a fi de que, recordantlos en son dia, aixequés acabar d' un cop ab totas las institu- cions que avuy no perden ocasió de tiranissarnos.

CASTRO-RODRIGUEZ

Sa defensa personal devant del Tribunal Suprem de la Plata. — Fragment de sa historia. — Son casament en la Iglesia protestant. — Petrina. — Revoltis del crim — La celibat y la Iglesia. — Los capellans seductors. — Mes sobre l' crim. — Assesi ó criminal? — La pena de mort. — L' arrepenntement, lo batge de llágrimas, la venjança y l' castich. — Los Deuses n' van. — Los reys desapaixen. — Consideracions. — Refutacions. — Pedro!

No escarriya nostres lectors tramontanesos que sigin tan pesat y extensa sobre en ruidós crim de Olovarría, perpetrat l' any passat en las personas de dues indifinidas donas, victimas de la colera d' un capellá. Aquest es un assumpto que fora de sa nacionalitat no pert l' interés, y menús encara quan lo criminal en sa defensa propia llenas conceps pitjoristas y d' interés sobre la gran qüestió del dia, sobre la pena de mort.

Y ara entrém a extractar lo purament esencial de la defensa de Castro-Rodriguez, lo capellá assesi, apostata y criminal.

Comença sa defensa dient que está per d' un gran reuerentment, que toca lo nom dels pares, dels fills y de las mullers, sumas santas ahont l' home tancia la seva ternura.

«Las esposas son unas santas ahont l' home tancia sa ternura.

Y pensar que a n' aquestas sentias va ferlos engullir un veneno y se rematar la existencia d' una a cops de martil y d' un altre de macho!

Recomana al Tribunal Suprem de la Plata que no lleixen son procedi a la llum de las duas sentencias en que ls tribunals de 1.ª y 2.ª instancia lo condemnan a mort, y que no s' inspiri ab lo sentit pessimista dels periódichs.

Passa, després d' haver negat ser lladre y haver afirmat que havia fet molt bé, ab lo no de desmentir, a explicar sa historia, que parañon ja está, concretantse únicament a lo relatant ab son crim.

Pel Novembre de 1890 va arribar a Bona-Aires, ahont se dedicava a la instrucció pública. L' any 71 estava prop de la capital federal, al pòrt de B-racas, al Sud, ahont lo va sorprendre la febra groga. Segons diu, va socorre molt átil durant la enfermetat, y una de las tais va ser la mare de sa víctima, que va morir y ell va anar a fer son compe. Havia sentit socials llurs després, una de las que més taren suspirio va ser Petrina, la seva futura esposa y víctima. D' aqui va neixre sa amistat y tot alió altre. Estat junta se va presentar un parent d' ell, aporantse en sa casa, lo qui per fi va pendreli la dona, fugint ab ella y deixantlo abandonat, segons diu ell altre. Ho dit sa muller, perquè varon casarse en la Iglesia protestant, ab lo jurament solemne de que honraré abells. Mes tart varon tornarse a juntar, hinc lo 14 de Juny del 77, que va anar ell al Arol a ocupar una plaza de vicari d' ecclatant a Rufina a Buenos-Aires. Lo dia 24 de Juliol de 78 s' aquesta va fer a llum una nena, la que va inscriure ab lo nom de Maria Petrina, y com a fi la natural d' ella.

Aquí l' capella fe la següent observació: «Eli en la conciencia de la mare hi hagués capgut la caritat de que era filla seva, y hagués inscrit en la Iglesia anglicana.»

Si aquesta observació y aquesta afirmació que fe son ateses, y més ó menos compresa la ditima, s' atenue- rá bastant lo crim.

Lo 5 de Juny del any passat diu que va rebre un te- legrama, ab la contestació pagada, de sa muller, demanantli permís per anar a Olovarría, a lo que ell va ac- cedir, pero que no volia que anés a viure a casa seva.

Es lo que tem més aquesta gent: l' escándol. Ho fanen tot si 's crequesin que no s' hagués de sapiguer. La ho diu lo ditxo: Pecat amagat es mitj perdonat. Ara començan las apreciaciones del criminal, que ni jo durtaria un moment a suscriure, ni vostós tampoch, segurment.

Diu lo capellá en sa defensa: «Eli ha entre l' preceptes de la Iglesia y las lleys que deu obedir lo sacerdoti contra a la Naturalesa, fent un crim de lo que es un insitit y una lley de la existencia lo celibat.»

Així, trasladintlo als microbis negres de per aquí, y ficantse bé ab lo que diu a continuació, quan menos pera que sapigan lo que son los capellans, caricaturats a la perfecció per aquest que encara vol ser sacerdoti.

«L'ay tirana a del celibat segons molta, perquè assi el home los goys de la familia, y que obligat a la hipocrisia y a la clandestinitat, robant al mon son afecte castelament y valiente de las artimanayas y de la seducció pera passar sobre las preocupacions socials.»

«Volen retrato més ben fet d' aquesta peste negra! Y per qué fan tot així? Pera passar sobre las preocu- paciones socials, preocupacions que ells son los més fermos en sostindre y a lo que se aplican en un cas com lo present, volen fer servir d' estrepitus.»

«La lley del amor,—coñitina,— es la vida del home y de la Naturalesa. Reproduchire es viure.»

Ergo, lo celibat es la mort del home y de la Naturalesa, y la que han fet y sostenen la teoria del celibat, arribant a élever a dogma religios, van contra la Naturalesa y l' honra de la especie humana.

Per lo tant, la Iglesia y sos vividors son una calamitat, enemiga del género humá, y com a conseqüencia, s' ha de suprimir una y altra.

Mes deixemll acabar sas consideracions sobre l' celibat: «Es una aberració que fa d' un mateix acte diferents elements socials, sent l' amor y la reproducció son més essencials a la vida que prosperar en las homes civils, y en las administracions de veteració y des- precia.»

En la ressenya del fet nega haver premeditat lo crim, alegant solament en sa defensa que ells van impul- sado l' fet, ab sa tenacitat en volguer fer vida comú ab ell. Diu que si h' hagués premeditat, hauria buscat un més escandol, per' evitar lo rematar a sa muller l' venent aliada a la nova existencia. Diu que ell havia posat en practica altres medis que en l' haurian pogut comprometre, com lo cridar de las victimas, que podia ser sentit pels vehins y pel crist. Negu també l' haver dit una missa a sas victimas, é inexistit, repetides vegades en que va ser un crim portat per las circunstancias, excitat per las victimas, que de tots mo los, segons diu,

volien quedarse ab ell, y ell, al veure que anava a per- dre son prestigi de sacerdoti y anava a descorres lo ve- de sa vida privada, va ofuscarse, va perdre la rahó y va perpetrar lo crim, que ell nega ser assesi, y refuta lo nom de assesi, encara que accepta lo de criminal. Nega tenir los mateix intencis que la primera ho dit, protesta repetidament de haver fet moltos favors, y negu haver perpetrat lo crim ab la intenció de robar a sa muller los 24,000 pesos que tenia al Banc del Azul, condonense d' haver comés lo delicte.

Llugo entra en consideracions molt atinades, que, com las fatias sobre l' celibat, tampoch me negaria a suscriure, encara que vingan d' un capellá y per vaju crimina, que son dos cosas perseguidas refundades en lo sacros de Olovarría y... altres.

Diu l' apostata, uxoricida, assassin y criminal, par- lant de la pena de mort y dirigintse als magistrats del Tribunal Suprem:

«Vostós, excelentissims senyors, no teniu dret a robarne la vida per molt criminal que m' injuri, per- que no me la hauré donat.»

«Repetisc los que scotó aquesta declaració que tam- poch podia jo robar la de las mevas victimas. Pero jo no sang fer ofuscat, agitar per passiona que regien en lo interior del meu cor, que m' agerren, que aniquilaren me voluntat y apagaren la llum de la meva rahó, y la societat no es socudida per la colera y la ira, ni sé de obrar per passiona, ni s' mou dins del circulo de las pre- ocupacions humanas, ni s' forsa es inconscientable, sa re- verentia intenció y la calma que deturava intencis seus ac- tuos de la seva potencia y de la seva insignificancia. Animada d' odi, de prevençions y de venjanças, y la hauré convertit en un can de criminals y de malvats. La justicia preveix sos actes (hauria de presidir) ab tota la solemne majestat de la lley y la rahó que quien son bons. Societat que lluyta ab lo crim y no l' conté y l' amonada, no es societat, es un conjunt d' homes que no obsequen més que la impia de sa carn, olvidant lo be comú. Si meditan llavors ab la pena de mort, la premeditació lo castich passa llavors a robar lo llech a la venjança.»

«No voldria destrubir may lo ser que deu rehabilitar- se: rehabilitació, pues. ¿Com? Hi ha un baptisme que tenia l' que més impur, que actua la més focosa concien- cia, que regenera, en una persona, l' anima del ho- me que ha cregut, baptismu quel materia porta en si lo mateix home, quel forma, quel tendre la lley. ¿Qué? No es lo de la sench del home. Es lo baptisme de ses propias llágrimas. Feu que plori l' culpable y ja l' hauré rehabilitat.»

«Moltos còdichs admeten la pena de mort. Així no prova que siga justa, sino al contrari: que a n' aque- stes còdichs hi falla la justicia. La justicia s' amolla a aquest gran principi.—Lley divina: No matarás.—Lley Natural: Lo progre, dret es vicia.—Luego, lo primer deber no es matar.»

Així está molt ben dit en boca de qualsevol, menos d'aquest que, en llech d' snarho a explicar al Tribunal, més l' hauria valgut que no h' hagués dit a n' ell mateix la nit del 5 de Juny del any passat abans de fer sas duas victimas. Y continuem sense pendre temps, perquè en- cara que sigan idees d' un criminal, valen la pena de pensar en ellas, perquè son molt bones.

«Lo que no es licit a un home, no es licit a tots los homes junts. La societat mata, pero no en us d' un dret, sino abussent de la seva forsa. La forsa contra un dret, encara que castigi ilegalada, es forsa bruta. La vindic- ta que mata l' arrepenntement, es y será venjança. No hi hagi butxi. L' home que vol butxi ne té alguna cosa. Al- guna cosa, es molt, perquè 'n té l' cor. Ni aquestos ho- mes caben en la concienca que está entrant ja en lo per- videro, sino perques que passen sense que ningú ls di- gui endeu, s' ombrats que deuria la haver passat; morta que es mester matar, pero a forsa de dret, a forsa de vida. No hi hagi butxi. Hi hagi sos justicia. En la justicia entra també la caritat: es lo seu complement. No des- fassa mai justicia seca. Fe be justicia fraternal. Son dos de- rechos correlatius d' altres drets, quina armonia dona la justicia completa y entera, que es aixís completament just, y la societat que en son modo de ser no emmalicia al home, es y no pot menos de ser justa. Castigada; pero ab lo fi de corregir, que aquesta moral es y deu ser la condició esencial de tota pena. L' arrepenntement es una resurrecció moral. Feu plorar al culpable: una llágrima sola en lo recordi de sa conciencia, té més eficacia penal que tot l' aparat dels vestres patibuls. Lo mal no 's venca en lo mal, sino en lo bé. No hi hauria de apreciar preocupacions vestras, sino l' Heilador, que desatenen la veu de la justicia que la cria sempre en- deuant, a renovarho tot dins del dret. La joventut que avuy creix, té més senti moral; es més justa. Ella com- pletará lo dret, y allavors desapareixerá, junt ab totas las ignominias socials, lo gran absurdo juridich, lo gran crim de la justicia humana, la ignominia del Sigle, la pena de mort. L' dret completat, de ser no emmalicia se- aguntava en temps passat sobre tres columnas: lo sacer- doti, lo rey y lo butxi. Temps ha que una veu va dir: «Los deus se n' van! Ultimament s' ha sentit un altre veu que deya: «Desapareixen los reys! Hora es ja el orde que un altre veu exclam: Lo butxi també se n' va. L' or- dre no desapareixerá ab lo butxi. L' edifici de la societat no s' desolombrará per faltarli aquesta columna tan hedonida. La civilizació es un bon public non. Vostre estandar es lo de la llibertat y fraternitat republicanas. No deixiu que la sench tenevici lo sol que vestres ma- jors van grebar a la bandera. Pensau que manteneu potede conjuar las passions humanas y ab ellas lo de- licite.»

«No es condra be, que un reo es parli de semblants doc- trinas, no lo reo, sino el criminal. La que en los vestres còdichs ha degut venir impresa es. Son public non. Vostre estandar es lo de la llibertat y fraternitat republicanas. No deixiu que la sench tenevici lo sol que vestres ma- jors van grebar a la bandera. Pensau que manteneu potede conjuar las passions humanas y ab ellas lo de- licite.»

Arribant en aquest punt, després de breus conside- racions sobre lo mateix, llegim un article de Los Miserables de Victor Hugo, que recomana al Tribunal que l' mediti, ja que 's referenc a la manera que té de tractar al criminal la societat, que en llech de regeneració lo abandona y l' pervertix, venyente la gratificació del des- graciau que en un moment de ofusació comet un crim, del que s' arrepennteix y fa tots los esforços pera berrer-

lo, mentre que la societat l'abandona y li desprecia acabat després de titànica lluita entre 'l' be y 'l' mal, per pervertir y abandonar en lo mar de la criminalitat, abont i confon.

Després afecta: «Las penas deuen ser reparadoras, deuen procurar la expiació de la culpa, exemplarizar, corregir y ser proporcionades al delictu. Y cap de aquestes condicions té la pena de mort, ja que no exemplariza y no deté lo curs de las passions humanes. Aterroriza com l'assassinat, però no l'evita. És irrecuperable, perquè una vegada aplicada, no s' pot tornar sobre ella. Pot reintegrar el home en lo gremi de la seva llibertat, però no en lo de la vida que li arremeta lo cadavre. No ofereix la expiació del delictu perquè la mort res expia, ni purifica res, arrancant la vida a un ser que pot ser útil a la humanitat y qual desitjo no s' comenci. Los que jutjan y condemnan, creuen necessari la pena capital perquè existeix en la societat un membre perjudicial que pot reiniciar-se. Si calia fer, bastaria la presó. Podem escapar-se la presó? Guardemlos millor. Necessari es que la societat vingi a la víctima, castigant al victimari. No s' deu castigar per venjar-se, sino castigar per corregir y corregir per millorar. Cap en lo castich purificar lo cor del criminal, però l' castich sens mes objecte que l' de la rehabilitació, perquè no s' pot acceptar que l' castich de una falta, delictu o crim sigui etern com la mort, perquè no existeixen las penas de mort, aplicades per lo home essencialment fàcil. La societat no mata al criminal; l' assassina.»

He sigut bastant pesat en aquesta qüestió y deixo per lo tant al vostre moltas més consideracions que sobre la pena de mort ha fet lo criminal capellá de Olivarria. No obstant, en sa defensa he deixat moltes teories que s' han de actuar, las bones notes l' heu presentades, però falta la part contraria. Faltava sentir son mal.

Acaba Castro Rodríguez jurant novament no haver fet tractat a sas víctimes, y que no las va matar per torturas, sino perquè s' va ofuscar, protestant de la paraula assassina que se l' aplica.

Classifica lo delictu de homicidi, catalogant per las víctimes, sense premeditació ni alevosia, y acaba per tocar la última acció que té en son delictu, pronunciant la frase «perdó», que ell mateix se fa la justícia de declarar que no li es dable T demanar.

Aquí acaba sa defensa personal lo capellá de Olivarria, defensa que, fentli justícia, està molt ben feta y molt fundada.

Arriba be. L' home que com aquest capellá, després de un dubte civi volunt de circumstancies (an terrífic, se presenta davant dels seus jutjes y del públic, seré com ell sol, y ab tant tot expone allí no solament la explicació dels fets, sino que discuteix, llegalis, raciocina de una manera admirable y convincent y que no s' deia de tocar un sol punt que l' favoreixi desde l' arrepeniment a la honradia, desde l' perdó a la justícia, desde la filantropia a la dignitat, i no pot ser, en fi, d' un degradat criminal arrepenit, una infame lra que se anega ab la pell d' un corder.

Pesón Le lo que ha fet; modifich be lo que ha dit y després... després, jútjintlo.

Antoni Pla y Ferrando

Buenos Aires (República Argentina) 2 Abril 1889.

CARTAS DE FORA

Manlleu 29 Abril 1889.

Endemoniat director: Estem de sort, ó millor dit, los catalanistas están de broma festinos divertit ab las sevas burradas.

Després de molt bombo y platets, tocar lo violon, proclamas, invitacions de societats y públics circulos, se celebrá dilluns de Pasqua en aquesta vila un meeting de protesta contra l' famós Cádiz civil.

Mitja hora després de l' anunciada, arriba a la plaasa la comitiva, composta d' una trentina d'individuos del Centre catòlic, una dotzena y mitja de joves del cor La Estrella pera poguer tribuir ab la barretina vermella. Va al saltar, tres destacats representants de la democràcia socialista La Aurora, luego seguían los nostres catalans ilustres y entre mitj y darrera un quants burgesos catalanistas, dels que usurpan lo fruit del suhor del front dels altres catalans.

Començá l' famós meeting ab un crit desgarrador de jova Catalunya! Honrat per lo president com qui saluda una plaasa de toros.

Seguí d'ihent tres ó quatre peraulas més, y amoninat per la nostra desgraciada patria, no sabem que dir, se aixecó un jove que després de ara dich, ara no dich, ara renego las dents, ara plico de peus, acaba T discurs fent oír l' ànima als peus dels oyents.

Se posá a fer us de la paraula una dels oradors catalans y després de moltes bestieses parols del catalanisme, digué «vostes catalanistes representants de la democràcia riquíssima per tirar-se l' Narquo los catalans llustres y que no tenim de demenar caritat a no s' ala de Madrid, que nos ho havien de pendre a la forsa.» (Aixis ho farem los treballadors ab los que s' tenen usurpat la terra y propietats catalanes y los instruments del treball.)

Feu los de la paraula un segon orador, que entre quibolles y querelles y beure aigua ab balado, cercó que anava fent la brometa sobre nostre.

Y qui es lo qui no està de broma vegent tanta gent que s' está escoltant falonias y potser no a una peseta pera dinar, mentre que l' que s' diverte, té dotze ó setze duros diaris de renda!

Lo tercer orador, jove y de dots oratoria, fins me feu aplaudir en un parrafu que digué «Catalans, si estimis la patria, no vauz may més cap d'istat, per que son tots una embusteros,» però després me surt ab la cua de la rabosa y diu «Excepció dels catalans que estimis la patria.» (No sé si quan va dir aixó tenia la mà a la panxa; lo cas es que m' deu l' aplauso.)

Se llegren luego per l' Honre secretari las adhesions al meeting y la protesta al Cádiz civil y se distingü la reconeixent una catalanista al barqueter que quedava moltos d' altres contents y enganys a la lluna de Valencia.

Y ara, á qué ve ab tanta romanosa diré vosé, company director. Excusit.

A Manlleu hi ha una societat coral, El Progreso, que a més de ser invitada y esforçarse molt perquè assistis al famós meeting, no hi prengut part per no servir de comparsa y escarni de la burgesia catalana y castellana, posant de relleu que sab defensar los intereses seus y lo somi que costés, y en cambi de tot aixó algun ó alguns ilustres catalans nos han tractat de burros, animals y que no sabem lo que fem y que nos se podriam pendir; á aixó dech dirlos que tot nos té sense cuidat y que la societat El Progreso ha obrat com devia no fent cas de tanta simplicitat, y que la majoria dels sociis que formen part d' ells sabem compendre quins son los intereses dels burgesos y quins los dels obrers. Y a més los fets següent que ja s' han acabat lo dia de hoy. A més los fets següent que ja s' han acabat lo dia de hoy. El treballador vulgut servir de cara de canó, será quan lluitar per la seva emancipació, destruint la tirania dels usurpadors castellans y catalans, proclamant la igualtat social. Y treballadors de Manlleu! Si voliu vostra llibertat, vostra emancipació, si voliu viure en una societat justa y llure, deixat tanta farsa catalanista, tanta farsa política, tanta farsa religiosa, y encarbillo la bandera roja, símbol del socialisme, ab cor ferm treballad fins a enderrocar per sempre aquesta corrupció y envidia societat burgesa.

Dispenat, amic director, ara m' adono que ho dich de serio. Gavió

Cornellá 29 Abril 1889

Molt senyor meu En aquest poblet per la festa de Pasqua, s' feu caritat als pobres repartint un pa de tres lliuras, una lliura d' arròs y una tersa de aern per cada un, caritat aforta, segons veus, per D. M. Llad Ferrer per sablo nombrat marqués de Cornellá.

Donchs en aquest cas no puch menys de dir lo que sembla referent al modo de administrarlo com crech que sabrá que tots los senyors propietaris d' aquesta categoria s' m servits per uns senyors procuradors, donchs un d' aquests mataicos, sense pensar que en un poblet aquestes coses pugun donar bona ó dolenta reputació va tenir lo cap prou gros pera portarho á cap procurant fugir de casa, pagarli l' intent d' entrarregarli al rector; aquest, que just ab un mester de dit senyor, també de la cresta de beis, se posaren d' acord pera fer una llista de pobres posantli á lo qui s' tingué be, y després, no següent de quiv modo ferho, ho entregaren a un altre qui ho va recitar per lo mal fet que ho feren.

Després y sigut T tantejar los establiments que haguessen d' expendir lo combustible, per lo pa y l' arròs estaren conformes, però al ser á la part de la cara tocava a la Cooperativa, per haver de començar per los establiments més antics del poblet; lo rector contestá que la Cooperativa no, que s' podia passar a un altre, com aixis ho feren; següit lo cas d' haberho fet al revés de lo que T senyor ha fet la traxata, cada ho feu lo comentari que li venia, per haver tingut l' acord d' haver hagut de ferho T rector y just ab un mester de dit senyor, també de la cresta de beis, se posaren d' acord pera fer una llista de pobres posantli á lo qui s' tingué be, y després, no següent de quiv modo ferho, ho entregaren a un altre qui ho va recitar per lo mal fet que ho feren.

Després y sigut T tantejar los establiments que haguessen d' expendir lo combustible, per lo pa y l' arròs estaren conformes, però al ser á la part de la cara tocava a la Cooperativa, per haver de començar per los establiments més antics del poblet; lo rector contestá que la Cooperativa no, que s' podia passar a un altre, com aixis ho feren; següit lo cas d' haberho fet al revés de lo que T senyor ha fet la traxata, cada ho feu lo comentari que li venia, per haver tingut l' acord d' haver hagut de ferho T rector y just ab un mester de dit senyor, també de la cresta de beis, se posaren d' acord pera fer una llista de pobres posantli á lo qui s' tingué be, y després, no següent de quiv modo ferho, ho entregaren a un altre qui ho va recitar per lo mal fet que ho feren.

Alella 30 Abril 1889.

Emboterat Director: Salut y pesetas. De lo que actualment passa en aquesta localitat n' hi ha poca llog cadira, pelcals y butacas.

Perá fer més públic lo banquet de promissucio que pel dilluns grés devia celebrarse, lo Grupo anticlerical, hiel á los principios de fer guerra als borros del consim de l' ànima, ho feu saber al públic en un cartell que s' fixá en la porta del café Espanyol, en el que deya que per protestar de las farsas catòlicas se celebraria tal banquet al que s' invitava á tots los liberals.

Donchs resultá que además de tirantes cubell avall perquè T públic nos malehís y nos neguessa la venda de viandas y que seguis l' apòstol Pau, deu cria per menjarlo, lo cofiner rebé una notícia de que pel dilluns avanci se l' podia ficar a l' presó, y altra cosa ó porquerias propias solament de la boca dels ruchs que no son drets.

Per quina rahó, senyors Joanet y Joannet maco, se podia encucar al cafeter que tenia l' anunci en sas portas (quina culpa tenia lo cafeter, sent l' anunci firmat pel Grupo) Y además, senyors descendents de Torquemada, companys de babilis y deshebes de Pínxo IX, ¿contenia l' anunci alguna cosa que no fos vritat, es á dir que T cleró ó la religió nos vol dominar ab sas farsas, es la vritat més gran del sigle y que nos pot estar condemnada per un Lleó y nosaltres d' una bestia no me fem cas.

Senyor Joanet: aqueixos treballis de sepa s' hi desprecien; si l' digna acceptar lo reto que se li tira d' una discussió pública, nos tindrá sempre disposats. Si vosté se creu que hi l' que suscriu ni tots sos germans de idees tenen prou instrucció pera combatre sas doctrinas, citi hora y local (públic) y nosaltres comparissem per discutir nostres idees, y allavors lo poble podrá compendre la rahó del professor laic y sas doctrinas y las del tremp y guspi mossen Joanet.

Senas altre ructurada que manifestari per ayuy, se despedeix de vosté son servidor que li desitja Salut, R. regeneració y extermini d' alló... que sembla l' interior d' una zemenya que hagi passat cent anys sense ser acordada. Fico-Estivans

FAULA

Lo cap y T cor un dia se troberen, y aquesí digué el primer: ¿Qué tal veñi? Lo cap li respongué, sense aturar-se: —Deixame amar que veig per pas trinchis.— Lo cor, al sentí aixó, va obrir sas alas, y diuhen que alluyant lo ve dir —Andú, puch d' ambició, que ho, ho y pobre, gomet ab tot lo bo me crech feliç.— Desde alló, cap y cor, s' empre en discórdia, may més s' han pogut veure ni guher.

GULLIVER

Tornem á insistir en aplicar als poch suscriptors de la fiansa carcelaria de nostre Director que no han vingut encara á recullir sos respectus interessos, ho fassin lo més prompte possible, puig després d' aquest mes intenció donar á families necessitadas lo que resti, sens que per sixó considerem que perdin lo dret á recullirho sos respectus suscriptors sempre que ho tingan per convenient.

Y com fentho aixis tot lo que falti á recullir podrá perjudicarnos, supliquem ho vingan á buscar los interessos.

Ha acabat, ó está acabant de celebrarse á Madrid, un congrés catòlic.

Totas las sevas feynas s' han reubit á probar, catòlicament plorant, que la Iglesia romana es la mare de tothom, y T papa Liró XIII son marit, ja que ell es lo papa de lo que ella la mama.

Las sessions eran per aquest estil: Dominus tecum. ¡Viva l' papa-re! Miserere nobis. ¡Viva l' rey-papa! Y per variar tornemhi ab lo mateix y vinga aplaudir pera consolar-se.

En fi, que T congrés catòlic ha resultat una especie de novenari de misionistas ab pretensions.

Fet á la quaresma per algun poblet encara podia produhir un xich d' efecte.

En Castelar ha tornat á Madrid. Y l' projecte de sufragi universal encara fa vent per discutir-se.

Y donchs, senyors Campana de Gracia, ¿com quedem d' alló de «Caselar ha sortit de Madrid, cansat de la política insensata de Sagasta, prometent no tornarhi fins que s' posi á discussió l' projecte de sufragi universal?»

Vamos, será alló que nosaltres diguerem: que D. Emilio ha perdonat la vida al fusonisme.

¿De qué serviria sino la benevolencia monárquica dels republicans historichs?

Y á propòsit de La Campana: al fi li hem de dedicar un aplauso.

En son número passat clava llenyada als obrers que dibntse directors, ó millor abusant d' algunes societats obreres, firmaren una exposició demanant que T flamant marqués d' Olerdola continuhi indefinidament d' alcalde de Barcelona.

Duro, duro, ab aquestos lacayos de la burgesia quan ofician d' adulons d' en Rius y Tauler.

Que nosaltres ja s' nos cuidem de pegar os quan adulan á Castelar, Romero y demés polítics.

Un dia ó altre s' nos havia d' ajudar La Campana en aquesta moralisadora tasca.

Lo dilluns de la próxima setmana s' inaugurarà la Exposició Universal de Paris que casti igualarà de Barcelona.

Allí començan per obrir-la de debó una sola vegada, y tot se farà en serio, diferent d' aquí. Però escoltin als exposicionistas barcelonins, y resultará que la gran Exposició francesa encara no arribará á la sola de la sabata d' en Rius y Tauler.

A las sessions del judici oral pel crim del carrer de Fuencarral, de Madrid, ja no son sols la aristocràcia ni s' del Veloz-club los aficions als puestos de preferencia.

Dimars y assistiren dos canonjes del Congrós catòlic més trempas qu' un ginjol. Qüestió d' aficions á las cosas fortas.

L' alcalde de Sant Pol de Mar, Joseph Tobella, ha amonestat agrement á un vehí d' aquella vila indubintlo á que tregui de sa casa á un seu cunyat, pel delictu de professar la religió protestant, afegintli que si aixis no ho feya perdria molta perrotquia en son establiment.

¡ Ara digueume qui dimontri 'l fa ficar a aquest bon senyor en camisas d' onze varas!

Lo dilluns al matí de la setmana pasada, se passejaven cinch joves per Vilassar de Dalt tot fent la brometa sense molestar a ningú, quan al subcabo de Mossos de l'Esquadra li dongué la gana de pensar-se que s' burlaven d' ell, per quin motiu a la taric foren detinguts tres de aquells cinch joves y tancats a la presó, si be luego foren posats en llibertat, dihentlos que a l'endemà no faltessin a dos quarts de nou del vespre a casa de la vila, ahont anaren efecivamente y 'l citat subcabo, d' avant del jutje municipal, los maltractá de mala manera.

Si creura ser una institució indiscutible com la monarquía lo subcabo de Mossos, que fica la gent a la presó per mal pensar-se que s' havian burlat d' ell?

Ja sab lo subcabo que qui més qui menos tots se fan dignes de riure.

Sempre 'ls exquisits d' autoritat tiran a posarse a aprenents de rey absolut.

Per haverse publicat un sueldo en nostre número 408, secció de Mal temps, sobres una societat de Socorros mútuos de Vilanova y Geltrú, la Junta de dita corporació las ha pegadas en que aquell escrit era fet d' un socio de la mateixa anomenat Cristófol Guasch, y sembla que l' han expulsat de la associació.

Y com lo tal Guasch no ha tingut res que veure en aquell sueldo, ho fem constar, dihent de pas a la Junta citada que ab son procedir se fa digne de confessar y combregar sovint, pels pecats d' intolerancia y gravi que comet.

No li hauria sigut més honorós l' intentar disculparse de lo que li deyam que no pas buscar rahons als socios y expulsar al primer que li passés per la barresina que ho havia fet?

Aquesta gent vol tindre un rey al cos, y molt més los valdria que li tinguessin algun pollastre.

Dissapte quedaren inauguradas en la societat lliurepensadora La Llum las conferencias de contraversia, com ja havem dit, y diuement, en lo mateix local, la societat de Obres Tipograficas de Barcelona, doná una de sas vetlladas quin programa fou en extrèm escullit y variat.

Tots dos actes resultaren dignes de las corporacions que 'ls iniciaren.

Lo dissapte passat tingué lloch a l' Ateneo Obrer de Tarrasa una de las vetlladas ab que acostuma donar senyals de vida aquella corporació pera contrarestar las tísicas manifestacions de la Caixa dels Morts.

Prengueren part en las vetlladas dos companys de Barcelona, varios d' aquella ciutat y la societat coral La Llanterna cantant las passas d' en Durán La ciencia y 'l sabre y Los polítics del pressupost.

Los obrers de Tarrasa son dels que fa fins las diversions se las produheixen y se las disfrutan a casa seva donant lloable exemple d' activitat é inteligencia.

Lo próxim diuement, á dos quarts de deu del matí, tindrà lloch en lo local de la escola laica Gutenberg, carrer del Consell de Cent, n.º 434, baixos, la ceremonia pel naixement é inscripció civil d' un fill de nostre amic y col·laborador A. Tolar, á quin acte s' invita á tots los lliure pensadors d' abdós sexes que vulgan assistirhi.

Havem rebut una carta de nostre corresponal de Malgrat defensante de las afirmacions sentadas pel professor d' aquella escola laica en contra d' ell respecte á sas relacions ab lo grupo anti-clerical d' aquella vila.

Tant pel carácter personal d' aquella carta com per creure que actualment es més ocasió d' unirse 's liberals de Malgrat en contra de la bestia negra que tracta de perseguirlos que de conservar inoportuns rencors, no inserimé la citada carta, esperant que tots posin un xich de bona voluntat en mantindre en bona armonía, encara que sia estante cadascú a casa seva, com se sol dir.

LA TRAMONTANA s' donará molt per satisfeta al pot evitar rencors, y uns y altres poden contar ab nostre incondicional apoyo en lo terreno de las ideas.

Lo casti célebre canonge Manterola, ha comensat per aquestos recons d' iglesias de Barcelona, una serie de conferencias encaminadas á demostrar com dos y dos fan disset, que fora de la Iglesia católica no hi ha ciencia, ni benestar, ni cordura, ni art, ni felicitat, ni sabbats de simola.

Lo dimars d' aquesta setmana tocá 'l torn á Santana, es á dir, a la Iglesia d' aquesta senyora, y un amic nostre que va verbi diu que va enfilars en probar que la ciencia moderna dependia del dogma de la immaculada Concepció.

¡ Bravo! Si 'ns queda algun rato vagariu pot ser que algun dia l' aném á sentir pera ferne una raciópeta á nostres lectors.

Qui sab si 'l sentirém disertar sobre 'l tema: *Influencia de las betas dels catòtics de l' Esperit Sant en la redacció de LA TRAMONTANA.* Pot tant la llogica católica... en materia de disbarats!...

Lo rector de Roda predicá diuement a misa primera que tots los feligresos per quin coll ha passat la hostia consagrada durant l' quaresma d' aquest any, que li portessin lo butlletí a la rectoria que ell los pendria 'l nom, y si 'ls convenia entre any algun favor los ho faria de molt bona gana, mentres que 'l negaria á qui no hagués pres Son Amo.

A deixarse apuntar per tals favors tenen de anar á la rectoria 'ls homes de 5 á 6 de la tarde y las donas de 10 á 12 del matí.

Aquets favors importants poden portar algun neguit, passant á algun bon marit un cap com uns tres quartos.

Lo capitá Menava dels ciutells de Vinyolas, prop de Vich, está armant dintre sa taberna mística uns tiberis de trenta mil capellans escandalitzant y fent sortir al carrer als feligresos que té un xich de cap d' esquile.

No fa gayre feu sortir á brams, cossas y mossegadas, á un home y una dona, que no sé que deurian tindre ab lo tal puput negre. Mes un dia de la setmana grassa intenta traure un altre feligrés, pero 's topá ab un que va dirli que «primer li espinaria 'ls morros que no pas se n' aniria.»

A tals rahons lo ructorí corregué á buscar lo jutje municipal del poble, pero aquest li digué que si tenia mals-de-caps que 's mossegues la orella y li passarian.

Ja saben, donchs, lo sistema, las ovelles espaviladas que vulguin posar á rotllo á sos pastors.

La poca gent bruta de ciatell que corre per Reus ha tingut la humorada de fer corre la veu de que en aquella ciutat s' ha fet un miracle calent y gros durant la passada setmana farsa.

Se tracta d' una noya cega que l' any passat pel Sant Divendres va anar á veure la professó, y va prometre á Deu molt devotament que si li tornava la vista aquest any pel mateix dia aniria a la mateixa professó descalsa.

Y vetaquí que cantan los devots que al arribar la setmana xastre d' aquest any ha arribat també a la noya l' indult celestial de la vista, y ha pogut anar a la professó descalsa, pero... tapada de cara porque no la coneguessin.

¡ Y que están de broma 'ls tastacòlics ganxets!

Se coneix que volen aprofitar lo seu carnaval...

Enfilat lo ructorí de Vilassar a la caldera del lleixiu del Esperit Sant, ha comensat á passar bogada mística dihent que entre forasters y LA TRAMONTANA la religió estava en aquella vila que ja tenia d' anar ab cossas y pendre mercuri, porque cap any s' havia fet tanta broma a la professó del dijous gras, ni s' havian menjat tants caramels, ni portat tan poca cera a la iglesia.

—De modo, continuava 'l rector, que faig

assaber que 'l que sé que 's tracti ab familias forasteras ó lleixixi LA TRAMONTANA, lo treure á botifetas de la iglesia sempre que s' hi acostí.

¡ Magnífica propaganda católica!

El que tregut á botifetas als seus y nosaltres que anem esquilant ciatells dels altres, y aviat la religió se n' anirà al cel.

Que es al òni h punt ahont está be y may se n' tindria de mourre.

La societat coral La Estrella, de Navarrea, va anar á fer una fontada lo dilluns de Pasqua, y com Deu va aygualarlos la festa, ben remullats se 'n tornaven més aviat al poble, quan al ser devant de la parroquia Sant Jaume de Cabrianas, un individu va dirigir la paraula als demés y llavors sortí 'l rector y digué que alló era terra benehida y que per lo tant ningú més que ell hi tenia de fer sermons.

Vamos, que ni per broma poden sufrir cap competencia.

Lo rector de Ullá ha tirat trona avall al qui veni LA TRAMONTANA en aquella vila, pel gran pecador d' haver menjat gras pel dijous idem de la setmana fonsa, y tampoch li ha posat sal á la porta de casa seva, pel répecats de vendre nostre periódic.

Y está tan s' iligit d' aquesta feta 'l tramontanyer impenitent, que promet al rector, per si 'n vol menjar en dia de dejuni, DONARLI BOTIFARRA.

Revólver en má se presenta un ensoñat a fer una instancia al Governador civil de Bilbao.

Amarrat lo pare reverent, resultá ésser boig. Ex que es prou, fins per insistir la pegan sempre 'ls capelluts per amar al próxim... revólver en má.

En la catedral de Sevilla, á més d' entonzarse y calarshi foc, tot sovint s' hi cometen robos. A veure si tindrà d' anar jo á benehirla pera purgarla de la gent piadosa que ara la infecta.

MUDANSA

Es molt tot en tot Campà, y com també es molt total, diuen que va pendre mal perquè un tot volgué saltá.

Toni Boté

SOLUCIONS

À LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAT

Mudansa.—Cinta, Pinta.
Gambolines.—Cent cèntims una pesseta.

CORRESPONDENCIA

S' inserirà algo de lo que han enviat los ciutadans següents:—Toni Boté.—Un Estudiant murri.—Decatolíst.—Estrira-becha.—D. Barrina y Gobnyá.—Picio Adán y C.—Gottorra de Gracia.—Emilio Costa.—Un Infelix.—Antoni del Corral.—J. Staramas.—Abel.—F. Huete.—Quimet Vinyas.—E. Molina.—R. Castellá.—Un Municipal.—Mister Tanti.—Marangy.—Noy Ras.—Lluís Salvador.—Dom-Finchi.—Pluquon-constant.—A. Lli-moner.—R. Turrents y Bolat.—J. Espunya Ribat.—J. M. Bernis.—Emilia.—A. Garcia.—J. Baucells Prat.—V. Badias.—K. Novas del K. Stiel.—F. Soler.—A. Deus S.—Tinet.—V. Seuba.—Un que avay comensa.—A. Rosell.—Terresina.—Ruch Nafrai.—Triguina.—Un Genest.—T. Joy.—A. de la G. Riú.—J. Abril.—Aristoteles.—J. M. de Pimas.—Baladas.—C. Bort y Bonet.—Dimitre de Roda.—Fusionista castelari.—Ll. Tars.—J. Aragonesá.—C. Juliá de Sabadell.

No pot aprofitarse res de lo que envian los ciutadans següents:—P. T. Combe.—R. Maniquí.—Un Premiadas.—Dr. Sales.—Eudalt.—Mazzanini catalá.—M. Sagerbas.—R. Mallorquí.—S. Jordá.—E. Molas.—Un Padrin de Sabadell.—L. Valero y Calvo.—Lisuneret.—Fábregas.—I. M. V.—S. Junyer.—Un que du bota.—Noy de Sans.—Un Jove de Premis.—E. Panicolet.—Xerop anti-conservador.—J. D. B.—J. Vila Serra.—E. V.—Noy Cabo.—M. Marzal.—J. Sales y Prinds.—Paledieth.—Cefelias.—J. Iglesias.—Mildeus.—Un d' aquella que res l' espanta.—Ego son.—Alfonso.—Pepet Galindo.—J. Fabregas y V. de Hess.—Atractat.—J. Manyosa.—F. Anicori.—J. Esgrifa.

Gulliver: Croyém contéx, y de vnaig tot apotícs. Fassi bondat enviant sovint.—M. Riusec: No pugut anar per missa llarga.—Ll. Millá: Queda tot en cariera per anarho publicant.—J. Gener: Passa desapercubida la oportunitat, mea lo guardém per si s' presenta de nou.—S. Gossau: Anirà.—Llibori: Pera fer públicas notícias d' aquesta naturalesa necessitám la garantia d' una firma coneguda, si be sens necessitat de publicarla.

Nota.—Apremiats pel lloable desitj y natural interés dels que 'ns envian originals, procurém d' aquí en aviat publicar molt sovint ó setmanalment la correspondencia.

Barcelona. Tipografia LA ACADEMIA, Baudo de la Universitat. 5